

ආසිව්සෝපම සූත්‍රය (සං.නි. 4, වේදනා සංයුක්ත)

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ හැම දහම් පදයකින් ම අපට ලබා දෙන්නේ ප්‍රඥාවයි. එනම් ජීවිතයේ සැබෑ ස්වභාවය පැහැදිලි කොට ජීවිතාලෝකය ලබා දීමයි. තම සිත හා කයට සිදුවන සැබෑ ඉරණය දහම තුළින් විස්තර කොට තිබේ. ඉමහත් ශ්‍රද්ධාවෙන් ඕනෑකමින් අවධානයෙන් හා යෝනිසෝ මනසිකාරයෙන් එම දහම ශ්‍රවණය කළ පමණට අප තුළ ප්‍රඥාව දියුණු වේ. ජීවිතයේ අඳුරු පටල දුරුවී ප්‍රඥාලෝකයෙන් ජීවිතය ආලෝකවත් වේ. කායික මානසික දුක් පීඩා දුරු වී ජීවිතයේ සතුට සැනසුම ලැබීමේ මාවත උදාවේ. රූප, ශබ්දාදි බාහිර කිසිදු අරමුණකින් සිත කම්පාවට පත් කළ නොහැකි අකම්පිත මනසක් සහිත ආධ්‍යාත්මික ශක්තියක් තමන් තුළ වර්ධනය වේ. අතිශය දුර්ලභව මහත් පුණ්‍ය මහිමයකින් ලද උතුම් මිනිස් දිවිය ශ්‍රී සද්ධර්මය නමැති මිණි පහණින් ආලෝකවත් කර ගනිමු. එම ආලෝකයෙන් තම ඤාති මිත්‍රාදීන්ට ද ප්‍රඥාලෝකය ලබා දීමට උත්සාහවත් වෙමු.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වරෙක සැවැත්තුවර දෙවරම් වෙහෙරෙහි වැඩ වෙසෙන සමයෙහි හික්ෂුන් වහන්සේලා අමතා මෙම සූත්‍රය දේශනා කළහ. උපමා කථාවක් ඇසුරින් සත්ත්ව ජීවිතයෙහි පවත්නා යථාර්ථය පැහැදිලි කිරීමක් මෙම සූත්‍රය තුළින් දැකිය හැකි ය. ප්‍රථමයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උපමා කථාව දක්වා ඉන්පසු උපමේය මගින් සත්ත්ව ජීවිතයේ සසර පැවැත්මක් සසරින් නිදහස් වීමත් විසිතුරු ලෙස ඉදිරිපත් කොට ඇත.

ඉතා විසකුරු සර්පයන් හතර දෙනෙක් ඇත. කට්ඨමුඛ, පූතිමුඛ, අග්ගිමුඛ, සසුමුඛ යනුවෙන් දැක්වෙන මොවුහු අතිශය විස සහිත සර්පයෝ ය. කට්ඨමුඛ සර්පයන් දෂ්ට කළ විට මුළු ශරීරය වියළි දර කඩක් මෙන් දැඩි වන්නේ ය. පූතිමුඛ සර්පයන් දෂ්ට කළ විට මුළු ශරීරය ම ඉදි කුණු වී ගිය කොස් ගෙඩියක් මෙන් ඕජාව වැගිරේ. අග්ගිමුඛ සර්පයා දෂ්ට කළ විට මුළු ශරීරය ම දැවිගොස් අලු මිටක් මෙන් ද දහයියා මිටක් මෙන් ද විසිරේ. සසුමුඛ සර්පයා දෂ්ට කළ සියලු ශරීරය ම සිදුරු වේ. මෙබඳු සර්පයකු දෂ්ට කළ විට මහත් ව්‍යසනයකට පත් වේ.

ජීවත් වෙනු කැමැති, නොමැරෙනු කැමැති, සුව කැමැති, දුක් අකැමැති පුරුෂයෙක් එයි. ඔහුට මෙබඳු විස ඇති සර්පයන් සතර දෙනකු දී මෙසේ සදහන් කරනු ඇත. 'එම්බා පුරුෂය, දරුණු විෂ ඇති මේ සර්පයන් සිව්දෙනා නුඹ විසින් කලින් කල නැඟී සිටුවිය යුතුය. නැහැවිය යුතුය. ආහාර දිය යුතුය. නිදි කරවිය යුතුය. තවද මෙම විසකුරු දරුණු සර්පයෝ යම් කලෙක කෝප වුවහොත් දෂ්ට කරන්නාහ. එමගින් එම පුරුෂයා මරණයට හෝ මරණය හා සමාන දුකකට හෝ පත් වන්නාහ. එබැවින් පුරුෂය, නුඹ විසින් යමක් කළයුතු නම් වහා ම එය කරන්න යැයි උපදෙස් ලැබිණ.

එකල්හි එම පුරුෂයා අර දරුණු සර්පයන් හතර දෙනාට බිය වී ඔවුන් අතහැර ආරක්ෂිත තැනකට දිව යන්නේ ය. ඉන්පසු ඔහුට තවත් අතතුරක් පැමිණේ. එනම් වධකයන් පස් දෙනෙක් මුණගැසේ. මෙම වධකයන් පස් දෙනා යම් විටෙක එම පුරුෂයා දකිත් ද එවිට දිවී තොර කරවීම සඳහා ඔහු පසුපස ලුහු බදින්නාහ. එබැවින් මෙම වධයන් පස් දෙනාගෙන් බේරීමට යමක් කළ යුතු නම් එය කරන ලෙස ඔහුට උපදෙස් ලැබිණ. සැපට කැමැති දුකට අකැමැති නුවණැති මෙම පුරුෂයා එම වධකයන් පස් දෙනාගෙන් ඉවත් ව ජීවිතාරක්ෂාව සඳහා පලා යන්නේ ය.

ඉහත කී වධකයන් පස් දෙනාගෙන් පලා යන විට ඇතුළත හැසිරෙන මිතුරු වෙසින් පෙනී සිටින හයවැනි වධකයෙක් මොහු වෙත පැමිණේ. කඩුවක් අතින් ගත් එම වධකයා යම් විටෙක මෙම පුරුෂයා දකී ද එවිට හිස සිඳින්නේය. මෙබඳු තත්ත්වයක් මත 'එම්බා පුරුෂය, ජීවිතාරක්ෂාව සඳහා යමක් කළ යුතු නම් එය කරන්න' යනුවෙන් මොහුට උපදෙස් ලැබිණ. මෙම පුරුෂයා එම වධකයාගෙන් ද බේරී රැකවරණයා උදෙසා තවදුරටත් පලා යන්නේ ය.

මෙලෙස පලා යන අර පුරුෂයා හිස් ගමකට යන්නේ ය. එම ගමෙහි නිවෙස්වලට ඇතුළු වන ඔහු ඒවායෙහි කිසිවක් නොතිබෙන (හිස්) බව දකින්නේ ය. මහත් වෙහෙසටත් කුසගින්නටත් පත් මෙම තැනැත්තා කිසියම් ගසක් මුල ගිමන් හැරීමට සැරසෙයි. එකල්හි ගම් පහරන සොරුන් මෙම නිවසට එන බව දැන ගන්නට ලැබිණ. දුකට අකැමැති නුවණැති මෙම පුරුෂයා ආරක්ෂාව පතා එම හිස්ගමින් ඉවත් ව පලා යයි. මෙසේ යන විට ගං ඉවුරකට පැමිණේ. එම ගඟින් එතෙර ආරක්ෂිත ස්ථානයක් බව දැන ගන්නා මෙම නුවණැති පුරුෂයා ඔරුවක් (පාරුවක්) සදා ගෙන මහත් චීර්යයෙන් වහා මෙම ගඟින් එතෙර ව එගොඩට ගොස් තමන් පසුපස ලුහුබැඳ ආ සියලු අනතුරුවලින් නිදහස් වන්නේ ය.

ඉහත කථා පුවත උපමාවක් වශයෙන් තබා බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙතැන් පටන් උපමේය මගින් ජීවිත පැවැත්මත් ජීවිත නිරෝධයත් පැහැදිලි කරති.

විෂඝෝර සර්පයන් හතර දෙනා වශයෙන් දක්වා ඇත්තේ සත්ත්ව ජීවිතය (රූපය) නිර්මාණය වී ඇති පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ යන සතර මහා භූතරූපයන් ය. පඨවි යනු රූපයේ පවත්නා දැඩි ගතියයි. අපෝ ගනු වැගිරෙන ස්වභාවයයි. තේජෝ යනු උණුසුම් ස්වභාවයයි. වායෝ යනු සැලෙන, හමන ස්වභාවයයි. කාම, රූප යන භවයන්හි සත්ත්වයන්ගේ කය (රූපය) නිර්මාණය වී ඇත්තේ මෙම කොටස් හතරින් වන අතර විශේෂත්වය වන්නේ එම හතර බාහිරට ප්‍රකට නොවී ඉන් සැකසුණු රූප පමණක් දර්ශනය වීමයි. සත්ත්වයා තම කයට මුළු වන්නේ මෙහි යථාර්ථය නොදැනීම හේතුවෙනි.

වධකයන් පස්දෙනා යනු රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන උපාදානස්කන්ධ පහයි. සත්ත්වයා සසර අනන්ත දුක් විඳින්නේ රූපාදී මෙම ස්කන්ධ පහ පිළිබඳව පවත්නා අනවබෝධයත් ඊට ඇති තෘෂ්ණා, දෘෂ්ටි, මාන යන අකුසලත් නිසාවෙනි. ජීවිතයෙහි හමුවන සැබෑ වධකයන්ට වඩා මහත් අනතුරත් මෙම ස්කන්ධ පංචකය විසින් සිදු කරනු ලබයි. ඇස්, කන්, නාසාදී ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන් රූප, ශබ්ද, ගන්ධාදී කිසියම් අරමුණ පිළිබඳ දැනුමක් ලැබීම යනු මෙම ස්කන්ධ පංචකයේ හටගැනීමයි. රූපාදී කිසියම් අරමුණක් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලැබෙන්නේ ස්කන්ධ පංචකයේ වැයවීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙනි. මෙම ස්කන්ධ පංචකය ඒ මොහොතෙහි හටගෙන කිසිවක් ඉතිරි නොවී නිරුද්ධ වේ. අනුඤා සම්භූතං හුඤා න භවිස්සති යනු පෙර නොතිබී හටගෙන ඉතිරි නැතිව නිරුද්ධ වීම මෙහි ස්වභාවයයි. එහෙත් අප තුළ පවත්නා අවිද්‍යාව හේතුවෙන් නිරුද්ධ වූ අතීතය තව දුරටත් ස්ථිරව පවත්නා දෙයක් සේ නිත්‍ය, සැප, ආත්ම, සුභ වශයෙන් ග්‍රහණය කර ගනී. දුක හටගන්නේ මෙමගිනි. මෙලෙස නිරුද්ධ වූ ස්කන්ධ පංචකය තවදුරටත් ඇති දෙයක් සේ ගැනීම 'භාර' - බරක් ලෙස සඳහන් වේ. එම බර ඔසවා ගැනීම 'භාරාදාන' නම් වේ. එම බර උසුලන්නා 'භාරහාර' නම් වේ. එම බර බිමින් තැබීම යනු භාර 'නික්බේජන' නම් වේ. සත්ත්වයා සසර අපමණ දුකට සන්තාපයට පත්වන්නේ මෙම පංචුපාදානස්කන්ධය හේතුවෙනි.

හයවැනි වධකයා වශයෙන් දක්වන්නේ නන්දිරාගය හෙවත් පුනර්භවය ඇති කරන ඒ ඒ භවයන්හි අලවන තෘෂ්ණාවයි. නැතහොත් භවරාගයයි. පංචුපාදානස්කන්ධයේ හටගැනීම් නිරුද්ධවීම නොදැකීම හේතුවෙන් රූපාදී අරමුණු තෘෂ්ණා වශයෙන් ග්‍රහණය කර ගනී. මෙය තාවකාලිකව සතුටක් සහනයක් සේ පෙනුණ ද මත්තෙහි මහත් වූ දුකක් ගෙනදේ. සතුට සැනසුම අපේක්ෂාවෙන් පහත් දුල්ලට පනින අහිංසක පළඟැටියා මෙන් කාමයන්හි ආදීනව නොදන්නා පෘථග්ජන සත්ත්වයා ඊට ඇලුම් කොට මත්තෙහි මහත් දුකකට පැමිණේ.

හිස්ගම යනු සත්ත්ව ජීවිතයේ අත්දැකීම් ලබා දෙන ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය, මනස යන අභ්‍යන්තර ඉන්ද්‍රිය හයයි. යථාර්ථ වශයෙන් ගතහැක්කක් නොමැති එහෙත් සරු දෙයක් ලෙස බැහැරට පෙනෙන ඇස ආදී ඉන්ද්‍රිය හයයි.

ගම්පහරන හොරු වශයෙන් දක්වන්නේ රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම යන බාහිර අරමුණු හෙවත් ආයතනයයි. ගං ඉවුර හෙවත් මෙතෙර වශයෙන් දක්වන්නේ සක්කායදිට්ඨියයි. එනම් තම සිත, කය 'මම ය, මාගේ ය' වශයෙන් වරදවා වටහා ගෙන සිටීමයි.

සැඩපහර හෙවත් ජලාශය වශයෙන් දැක්වෙන්නේ කාම, භව, දිට්ඨි, අවිජ්ජා යන ඕස හතරයි. සත්ත්වයා සසර භවයෙන් භවය ගසාගෙන යන්නේ මෙම ඕස හතර නිසාවෙනි.

සැඩපහරින් එතෙරවීමට යොදා ගන්නා ඔරුව නොහොත් පාරුව වශයෙන් දැක්වෙන්නේ සම්මා දිට්ඨි, සම්මා සංකප්ප, සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජීව, සම්මා වායාම, සම්මා සති, සම්මා සමාධි යන ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයයි. නිර්වාණ නමැති ක්ෂේම භූමිය කරා යාමට ඇති නිර්භය වූත් සෘජු වූත් මාවත වශයෙන් දැක්වෙන්නේ සම්මා දිට්ඨිය පෙරටුකොටගත් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයයි. හැකිතාක් ධර්මශ්‍රවණය කොට අසන ධර්මය යෝනිසෝ මනසිකාරයෙන් මෙනෙහි කළ පමණට ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය පිළිබඳ පැහැදිලි අවබෝධයක් ඇති වේ. එපමණට එම මාවතෙහි ගමන් කිරීමට උනන්දුවක් ඇති කර ගත යුතු ය.

බියකරු සසරින් එතෙරවීමට අතින් පයින් යොදන උත්සාහය, ප්‍රයත්නය 'වීර්යාරම්භය' වශයෙන් දක්වා තිබේ.

සැඩපහර තරණය කොට එතෙරට පැමිණීම හෙවත් නිර්භය ස්ථානයකට පැමිණීම නිර්වාණාවබෝධය වශයෙන් සඳහන් වේ.

*විෂයෝර සර්පයන් හතර දෙනා

(පඨවි, ආපෝ, කේසෝ, වායෝ යන සතර මහාභ්‍යාසරූප)

*සතුරු වූ වධකයෝ පස්දෙනා (රුදුපාදානස්කන්ධය, වේදනූපාදානස්කන්ධය, සඤ්ඤූපාදානස්කන්ධය, සංඛාරූපාදානස්කන්ධය, විඤ්ඤාණූපාදානස්කන්ධය)

*ඇතුළත හැසිරෙන කඩුවක් අතින් ගත් හයවැනි වධකයා (නන්දිරාගය)

*හිස්ගම (ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය, මනස යන අභ්‍යන්තර ආයතන හය)

*ගම්පහරන භොරු හය දෙනා (රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම යන බාහිර ආයතන හය)

*මෙතෙර (සක්කාය දිට්ඨිය)

*සැඩ පහර, ජලාශය (කාමෝස, භවෝස, දිට්ඨෝස, අවිජ්ජෝස යන සතර ඔස)

*එතෙර වීමට යොදා ගන්නා පහුර නොහොත් ඔරුව (ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය)

*අතින් පයින් වැයම් කිරීම (වීර්යාරම්භය)

*තරණය කළ එතෙර යනු සසරින් එතෙර වීම (නිවන නමැති එතෙරට පැමිණීම)

Asivisopama Sutta

The Simile of the Vipers

(Saṃyutta Nikāya 35)
(Translation from Suttacenter)

“Bhikkhus, suppose there were four vipers of fierce heat and deadly venom. Then a man would come along wanting to live, not wanting to die, desiring happiness and averse to suffering. They would tell him: ‘Good man, these four vipers are of fierce heat and deadly venom. From time to time they must be lifted up; from time to time they must be bathed; from time to time they must be fed; from time to time they must be laid to rest. But if one or another of these vipers ever becomes angry with you, then, good man, you will meet death or deadly suffering. Do whatever has to be done, good man!’

“Then, bhikkhus, afraid of the four vipers of fierce heat and deadly venom, that man would flee in one direction or another. They would tell him: ‘Good man, five murderous enemies are pursuing you, thinking, “Wherever we see him, we will take his life right on the spot.” Do whatever has to be done, good man!’

“Then, bhikkhus, afraid of the four vipers of fierce heat and deadly venom, and of the five murderous enemies, that man would flee in one direction or another. They would tell him: ‘Good man, a sixth murderer, an intimate companion, is pursuing you with drawn sword, thinking, “Wherever I see him I will cut off his head right on the spot.” Do whatever has to be done, good man!’

“Then, bhikkhus, afraid of the four vipers of fierce heat and deadly venom, and of the five murderous enemies, and of the sixth murderer, the intimate companion with drawn sword, that man would flee in one direction or another. He would see an empty village. Whatever house he enters is void, deserted, empty. Whatever pot he takes hold of is void, hollow, empty. They would tell him: ‘Good man, just now village-attacking dacoits will raid this empty village. Do whatever has to be done, good man!’

“Then, bhikkhus, afraid of the four vipers of fierce heat and deadly venom, and of the five murderous enemies, and of the sixth murderer—the intimate companion with drawn sword—and of the village-attacking dacoits, that man would flee in one direction or another. He would see a great expanse of water whose near shore was dangerous and fearful, and whose further shore was safe and free from danger, but there would be no ferryboat or bridge for crossing over from the near shore to the far shore.

“Then the man would think: ‘There is this great expanse of water whose near shore is dangerous and fearful, and whose further shore is safe and free from danger, but there is no ferryboat or bridge for crossing over. Let me collect grass, twigs, branches, and foliage, and bind them together into a raft, so that by means of that raft, making an effort with my hands and feet, I can get safely across to the far shore.’

“Then the man would collect grass, twigs, branches, and foliage, and bind them together into a raft, so that by means of that raft, making an effort with his hands and feet, he would get safely across to the far shore. Crossed over, gone beyond, the brahmin stands on high ground.

“I have made up this simile, bhikkhus, in order to convey a meaning. This is the meaning here: ‘The four vipers of fierce heat and deadly venom’: this is a designation for the four great elements—the earth element, the water element, the heat element, the air element.

‘The five murderous enemies’: this is a designation for the five aggregates subject to clinging; that is, the material form aggregate subject to clinging, the feeling aggregate subject to clinging, the perception aggregate subject to clinging, the volitional formations aggregate subject to clinging, the consciousness aggregate subject to clinging.

‘The sixth murderer, the intimate companion with drawn sword’: this is a designation for delight and lust.

‘The empty village’: this is a designation for the six internal sense bases. If, bhikkhus, a wise, competent, intelligent person examines them by way of the eye, they appear to be void, hollow, empty. If he examines them by way of the ear... by way of the mind, they appear to be void, hollow, empty.

‘Village-attacking dacoits’: this is a designation for the six external sense bases. The eye, bhikkhus, is attacked by agreeable and disagreeable forms. The ear ... The nose ... The tongue ... The body ... The mind is attacked by agreeable and disagreeable mental phenomena.

‘The great expanse of water’: this is a designation for the four floods: the flood of sensuality, the flood of existence, the flood of views, and the flood of ignorance.

‘The near shore, which is dangerous and fearful’: this is a designation for identity.

‘The further shore, which is safe and free from danger’: this is a designation for Nibbāna.

‘The raft’: this is a designation for the Noble Eightfold Path; that is, right view ... right concentration.

‘Making effort with hands and feet’: this is a designation for the arousing of energy. “Crossed over, gone beyond, the brahmin stands on high ground’: this is a designation for the arahant.”

May The Triple Gem Bless You!

ලොස් ඇන්ජලිස් බොද්ධ විහාරය, පැසිෆික, කැලිෆෝනියා.

2015 (බු.ව. 2559) වසේ සමයෙහි පැවැත්වෙන ධර්මදේශනා මාලාව - 8/9/2015

ඔබ සැමට තෙරුවන් සරණයි !

